Правна квалификация, доказване и разграничение от престъпленията против кредиторите

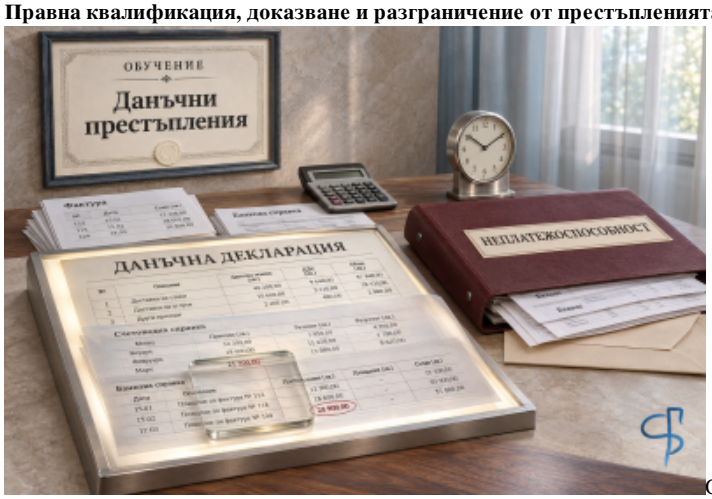

Обучението развива специализирани компетентности за разпознаване, квалифициране и доказване на данъчни престъпления чрез съчетан анализ на наказателното, данъчното и търговското право, счетоводните данни и действителните стопански отношения.

Специален акцент е разграничаването на престъпното избягване на данъчни задължения от неплащането поради финансови затруднения, неплатежоспособността и престъпленията против кредиторите. Самостоятелно се разглежда наказателната отговорност за незаявяване на неплатежоспособност и непоискване на откриване на производство по несъстоятелност.

Целева група: съдии, прокурори, следователи, адвокати, служители в приходни и други специализирани контролни администрации и представители на бизнеса с управленски, правни, финансови или счетоводни функции.

Брой участници: 20–30 души.

Продължителност: осем модула по 90 минути - общо 12 астрономически часа, без почивките и самостоятелната подготовка. Конкретният график и разпределението на практическата работа се определят според професионалния състав и потребностите на групата. Обучението може да се изгради и на основата на част от модулите.

Цел на обучението

Участниците развиват умения за установяване на данъчноправните предпоставки на наказателната отговорност, определяне на действителните участници и индивидуалния им принос, разграничаване на данъчните престъпления от близки състави и изграждане на доказателствени стратегии.

Обучението изгражда и компетентности за анализ на финансовото състояние на длъжника, разграничаване на данъчно задължение от съставомерна вреда и престъпна облага, работа със счетоводни и финансово-икономически експертизи и мотивиране на решенията при конкуренция на квалификации и съвкупности.

Съдържание на отделните модули

Модул 1. Данъчното правоотношение и границите на наказателната отговорност

Възникване, установяване, изискуемост и погасяване на данъчните задължения. Значение на облагаемата дейност, данъчната основа, декларирането и плащането за преценката на съставомерността.

Разграничаване на данъчния спор, административното нарушение, счетоводната нередност и престъплението. Значение на действителността на стопанската дейност и на сделките, чрез които тя се осъществява.

Приложение на наказателния закон във времето при промени в данъчното законодателство. Практическата работа включва определяне на юридически значимите факти и приложимата нормативна уредба по конкретен данъчен период.

Модул 2. Субект, изпълнително деяние и субективна страна

Разграничаване на данъчно задълженото лице от физическото лице, което осъществява престъплението. Значение на формалното представителство, фактическото управление, упълномощаването и действително изпълняваните функции.

Роли на управители, представители, счетоводители, посредници и други участници. Съучастие и индивидуализиране на приноса при разпределени функции.

Избягване на установяването и избягване на плащането на данъчни задължения. Форми на изпълнителното деяние, довършеност, умисъл и доказване на знанието за действителните обстоятелства. Съпоставка със съставите за укриване на задължителни осигурителни вноски.

Участниците анализират случаи с разминаване между вписаното управление и фактическия контрол върху дейността.

Модул 3. Престъпни способи и използване на търговскоправни механизми

Неподаване и невярно съдържание на декларации, неиздаване или използване на счетоводни документи, нарушения при водене на счетоводството, укриване и унищожаване на документация.

Преобразуване на дружества, сделки с търговско предприятие и сделки със свързани лица. Значение на прехвърлянето на активи, дейност и задължения за установяването и събирането на данъчните вземания.

Разграничаване на данъчните състави помежду им и от документните престъпления, измамите и неправомерното получаване на бюджетни средства. Привидни и действителни съвкупности.

Практическата работа проследява правните и икономическите последици на последователни сделки и определя значението на всяка от тях за квалификацията.

Модул 4. ДДС и трансгранични данъчни схеми

Реалност на доставките, документиране и данъчен кредит. Несъответствия между договори, фактури, счетоводни записвания, движение на стоки, извършени услуги и плащания.

Вериги от дружества, липсващи търговци, буферни участници и верижни измами. Установяване на фактическите функции и осведомеността на отделните участници.

Разграничаване на данъчноправната преценка за правото на данъчен кредит от предпоставките за лична наказателна отговорност.

Приложима практика на Съда на Европейския съюз. Трансгранично събиране на доказателства и компетентност на органите при засягане на финансовите интереси на ЕС.

Участниците изграждат карта на доставките, документите и плащанията и формулират версии за проверка.

Модул 5. Разграничение от престъпленията против кредиторите

Различия в защитените отношения, субекта, изпълнителното деяние, момента на извършване и изискванията към вината. Държавата като носител на данъчно вземане и като кредитор в производството по несъстоятелност.

Укриване и извеждане на имущество, създаване на фиктивни задължения, неизгодни разпореждания и други действия, увреждащи удовлетворяването на кредиторите. Значение на откриването на производство по несъстоятелност за приложимостта на отделните състави.

Разграничаване на избягването на данъчно плащане от увреждането на кредиторите. Случаи, в които една схема засяга едновременно публични и частни вземания. Конкуренция на квалификации и основания за съвкупност.

Практическата работа включва варианти на общ казус, при които се променят видът на задължението, финансовото състояние на длъжника и моментът на имуществените разпореждания.

Модул 6. Незаявяване на неплатежоспособност

Предпоставки на отговорността по чл. 227б от НК и връзката ѝ с търговскоправните задължения. Качество на задълженото лице, съдържание на дължимото действие, начален момент и изтичане на срока за изпълнението му.

Разграничаване на неплатежоспособността от временните затруднения, спирането на плащанията и свръхзадължеността. Значение на плащанията към отделни кредитори, наличните активи, ликвидността и възможността за изпълнение на изискуемите задължения.

Установяване на финансовото състояние през релевантния период, момента на узнаването му и поведението на задължените лица. Значение на определената в търговското производство начална дата и доказателствената ѝ оценка в наказателния процес.

Разграничение и възможна съвкупност с данъчни престъпления: неплатени данъчни задължения при неплатежоспособност, действия за избягване на плащането им и самостоятелно неизпълнение на задължението за сезиране на съда.

Практическата задача изисква финансова и правна хронология, определяне на възможните квалификации и формулиране на въпроси към вещото лице.

Модул 7. Доказване и работа с експертизи

Определяне на предмета на доказване за всеки възможен състав. Установяване на данъчната основа, размера на задължението, използвания способ, причинната връзка и индивидуалното участие.

Доказателствено значение на ревизионните актове, административните производства, счетоводството и данните за действителната стопанска дейност. Проверка на първичната документация, електронните данни, банковите операции и обясненията на участниците.

Подготовка на счетоводни и финансово-икономически експертизи. Задачи за установяване на задължения, парични потоци, ликвидност, спиране на плащанията и възможности за удовлетворяване на кредиторите. Оценка на методиката, изходните данни и ограниченията на заключението.

Разграничаване на експертните констатации от правните изводи за съставомерност, вина и отговорност. Проверка на конкуриращи се версии и доказателства, подкрепящи защитната позиция.

Модул 8. Комплексен казус, последици и мотивиране на решенията

Структурирана симулация на случай, съчетаващ данъчни задължения, финансови затруднения, прехвърляне на активи и данни за престъпно поведение. Участниците работят по професионални роли и представят квалификация, доказателствен план и мотивирано крайно решение.

Обсъждат се значението на последващото плащане, индивидуализацията на наказателната отговорност и съотношението между събирането на публичните вземания, гражданските претенции и производството по несъстоятелност.

Анализът обхваща и взаимодействието между административнонаказателното и наказателното производство и приложимите гаранции срещу двойно преследване и наказване. Обратната връзка проследява пропуснатите факти, неподкрепените предположения и алтернативните правни решения.

Методика

Интерактивна визуализирана лекция с придружаващи писмени материали, серии бързи въпроси, сравнителен анализ на съдебни актове, работа в малки групи, дискусия по предварително поставени въпроси и структурирана симулация.

Казусите включват договори, декларации, фактури, счетоводни справки, банкови извлечения и данни за финансовото състояние. Участниците разграничават данъчноправната, търговскоправната и наказателноправната преценка и обосновават връзките между тях. Допълнителни факти се предоставят според поставените въпроси и избраните действия.

Самостоятелна подготовка и оценка на напредъка

Предварителният въпросник установява професионалния опит, конкретните затруднения и въпросите на участниците. Предоставят се подбрана съдебна практика, писмени материали и задачи за самоподготовка.

Напредъкът се оценява чрез работата по казусите и заключителната симулация. Критериите включват точност на фактическия анализ, разграничаване на приложимите състави, качество на експертните задачи и доказателствените искания и обоснованост на крайните решения.

Профил на лекторите

Двама изследователи на съдебна практика по наказателни и граждански/търговски дела с поне 10-годишен опит и специална компетентност в данъчните престъпления и престъпленията против кредиторите; криминолог с подготовка в анализа на икономически престъпни схеми и финансовото профилиране; икономист с компетентност в счетоводния анализ, данъчното облагане и оценката на финансовото състояние и неплатежоспособността.
Лекторите имат опит в обучението на посочените професионални групи по описаната методика.

Всяко конкретно обучение се разработва след проучване на обучителните потребности и ресурси на групата. Подборът на случаи, тематичните акценти и сложността на задачите се съобразяват с професионалния състав на участниците и с актуалното законодателство и съдебна практика.

14 Ноември 2026